

Хороша мати любить дитину і прагне правильно виховати її

«Хороший» та «поганий» – дуже зручна мірка, щоб оцінювати речі, вчинки та події. Але така оцінка вкрай суб'єктивна: та сама музика комусь здається гарною, а комусь поганою, так завжди буває. І тим більше немає єдиного стандарту, що дозволяє визначити «хорошу матір» та «хорошу дитину», адже всі люди різні.

Японці, які довго жили за кордоном і повернулися на батьківщину, в один голос стверджують, що японські діти не мають почуття відповідальності перед суспільством. Вони мають на увазі, що діти в громадських місцях не замислюються про незручності, які можуть створювати своєю поведінкою. Наприклад, у метро діти без черги лізуть у вагон, щоб якнайшвидше зайняти місце на сидінні, або бруднять одяг людини, що сидить поруч, не звертаючи на це жодної уваги. Найжорсткіша критика в цьому випадку спрямована проти матері, яка все це дозволяє.

Подібні ситуації – проблема виховання. Якщо запитати людей, що означає «хороша дитина», всі дадуть відповідь по-різному. Але більшість буде одностайно в оцінці «хороша» та «погана» стосовно матері.

«Хороша мати» любить свою дитину і намагається гідно виховати її – з цим усі погодяться. «Хорошу дитину» кожен представляє по-своєму. Але якщо мати не прагне виростити свою дитину доброю (у її уявленні про хороше), як батько вона провалилася. Я переконаний у тому, що основні якості «хорошої дитини» закладаються до трьох років, коли батько може повністю ним керувати.

Відомий американський психолог професор Джером Брунер вважає, що добрі батьки «встановлюють невербальний зв'язок із дитиною ще до того, як вона почне говорити, і з її допомогою спілкуються та граються з нею, тим самим розвиваючи». Іншими словами, добрі батьки свідомо впливають на дитину у віці образів, щоб правильно виховати її.

Зазвичай кажуть, що дитина може зростати і без батьків, але «вирости» та «отримати виховання» – зовсім різні речі. Якщо мати не любить свою дитину і не намагається її виховувати, дитина нізащо не виросте гарною.

До дитячого садка дитина легко може «підхопити» характер та поведінку матері

Говорять, що дитина – дзеркало своєї матері. Подивися на дитину – і зрозумієш, що за люди її батьки. Вплив, який чинить на дитину дошкільного віку материнське виховання, сильніший, ніж мати може собі уявити. Лікарі-педіатри зазвичай спостерігають дитину та матір разом. Кажуть, що досвідчені лікарі з одного погляду на дитину можуть визначити, що за людина її мати.

Ось, наприклад, історія Дої Йосіко із міста Кобе, яка довгі роки працює у сфері дошкільної освіти. Дої керує дитячим садком, на сьогодні вона випустила близько 5000 дітей. Вона розповіла про три способи, які використовувала при прийомі дітей до дитячого садка.

Перший – спільний тест для матері та дитини, другий – прийом усіх у порядку черги, третій – жеребкування. Чому вона використовувала усі три способи? У першому випадку багато мам скаржилися, що вступний тест зачіпає їхню материнську гідність: якщо дитина провалювалася, вони вважали, що це їхня провина. У другому випадку охочі потрапити до дитячого садка приходили вночі і стояли в черзі, щоби записатися. Зрештою довелося використати третій спосіб.

Мене зацікавило, як відрізнялися діти, які потрапили до саду різними способами. За словами Дої Йосіко, діти, які потрапили в сад першим способом, мали кращі здібності, а серед дітей, обраних третім способом, було багато не дуже розумних дітей. Щороку з її дитячого садка випускається приблизно 300 дітей. Серед дітей, які потрапили до саду за результатами тестування, 40–50 осіб пізніше надійшли до найкращих університетів країни. А серед дітей, вибраних другим і третім способом, відсоток надійшли виявився значно нижчим.

Звичайно, я не вважаю, що діти, які вступили до звичайних університетів, гірші за тих, хто вступив до кращих вузів. Багато хто помилково вважає, що для вступу дитини до престижного університету необхідно займатися її освітою ще до дитячого садка. Це не так. А ось материнське виховання та розвиток, який дитина отримує до дитячого садка, впливає на все його життя. Майбутнє дитини залежить від матері – настільки велика її відповідальність.

Мати повинна приділяти пильну увагу вихованню дитини до двох років

Якщо запитати сучасних молодих мам, навіщо вони народили дитину, у відповідь часто можна отримати безвідповідальне «чоловік захотів» або «в сім'ї має бути дитина». Іноді навіть відповідають «від нудьги», і в цьому випадку дитина для дорослих просто іграшка. А якщо, навпаки, запитати жінок без дітей, чому вони не народжують, почуєш такі егоїстичні відповіді: «дитина заважатиме роботі», «життя і так тяжке», «дитина забиратиме весь час, не залишиться на себе».

На японському телебаченні виходила передача «Жіноче покликання»: ніхто з п'ятдесяти учасниць не відповів, що їхнє покликання полягає у вихованні дітей. Коли жінка, яка працює, виходить заміж, вона змушена одночасно робити три великі справи: працювати, виховувати дитину, стежити за будинком. Тому можна зрозуміти, коли сучасні жінки сумніваються, чи заводити їм дітей. Але хіба є для жінки робота важливіша за виховання дитини?

Ось що говорить із цього приводу японський скрипаль та педагог Судзукі Сін'їті, основоположник всесвітнього відомого методу викладання гри на скрипці: «Ви кажете, що дуже зайняті різними справами і на дитину не залишається часу. Але що може бути важливішим у цьому світі, ніж виховання дітей? Якщо у вас є таке заняття, то навіщо ви взагалі народили дитину? Можете займатися своїми «важливими справами» хоч до п'ятдесяти чи шістдесяти років. Коли закінчите – тоді й заводьте дітей!» Що можуть відповісти на це жінки, які народили дитину від нудьги, та жінки, які не народжують, бо дитина заважатиме роботі?

Відомий критик та есеїст Акіяма Тіеко – жінка-кар'єристка, яка чудово справлялася з усіма трьома обов'язками: роботою, вихованням дітей та веденням домашнього господарства – вважає, що жінки, які свідомо не заводять дітей, просто ледащо. Виховання дітей – це не марна праця, це одна з головних справ у житті жінки, і саме тому, за її словами, вона могла добре справлятися і з роботою, і з домашніми справами.

Виходячи з власного досвіду Акіяма радить мамам, які хочуть працювати, а не сидіти вдома: «Зараз у вас цікавий період у житті. Все залежить від вас: ви можете стати вихователем, дієтологом чи дизайнером... Але головне – приділяти увагу вихованню дитини».

Розмірковуючи про розвиток дитини, я дійшов висновку, що особливу увагу вихованню мати повинна приділяти до двох років. Саме вона може позитивно впливати на дитину у віці образів.

Пологи раніше називали головною справою жінки. Але я сказав би, що найголовніша робота починається після пологів. І якщо мати не може дбати про дитину і виховувати її, вона не зможе добре виконувати й іншу роботу. Я вважаю, що вихованню дитини до двох років потрібно приділяти якнайбільше уваги, недостатньо просто народити, потрібно виховувати дитину, піклуватися про неї, безпорадну і беззахисну, доти, доки вона не подорослішає.

Звичайно, я чоловік і не можу зрозуміти всю тяжкість пологів. Але тому і потрібно як слід виховувати з такою працею народжену дитину, а інакше в стражданнях немає сенсу. На світі багато матерів, які вважають, що якщо вони вже народили дитину, то їхня робота закінчилася, і тепер вони будуть насолоджуватися життям. Але хіба є більше щастя та радості для матері, ніж виховання своєї дитини?

Мати має можливість стати не лише вихователем, дієтологом чи дизайнером, а й лікарем, і духовним наставником. І коли мати поєднує всі ці ролі, дитина росте та розвивається добре. Є матері, які доручають турботи про дитину іншим людям. Нічого дивного, що таких матерів дорікають за безвідповідальність і лінощі і навіть кажуть, що вони фактично покинули свою дитину. Народження дитини – це не спосіб розвіяти нудьгу, виховання малюка потребує великих зусиль.

Від того, як виховується дитина в період до двох років, залежить її майбутнє. Тому так важливо, щоб мати серйозно сприйняла його виховання хоча б у цей час. І це цілком сильне завдання.

Виховання дитини починається в той момент, коли вона народжується

Кажуть, що якщо поруч із новонародженим цуценям покласти кишеньковий годинник, загорнутий у рушник, він буде спокійно спати. Тікання годинника звучить для цуценя як серцебиття матері. Всі новонароджені відчувають сильний стрес після народження. У животі матері вони чули биття її серця – мабуть, саме тому дитинчата тварин заспокоюються, коли чують схожий звук у світі. І діти не є винятком.

Проводився такий експеримент: немовляті давали послухати звуки, схожі на серцебиття матері, і він заспокоювався. Коли ці звуки частішали, дитина починала плакати. Після цього експерименту стали продавати аудіозаписи, у яких звук серцебиття поступово перетворюється на музику.

Більше того, вважається, що у дітей, які в пологовому будинку в кімнаті для новонароджених лежать ближче до входу, отже, чують більше різних звуків і відчувають присутність людей, мозок розвивається краще, ніж у тих, хто лежить у глибині кімнати.^[4]

Для розвитку новонародженої дитини дуже важливі навіть перші кілька годин або кілька днів, виховання дитини починається в той момент, коли вона народжується!

Розумні мами читають розумні книги з виховання дітей та дитячої психології. Але спочатку для виховання дитини важливий природний зв'язок між нею та матір'ю. У таких процесах, як вагітність, пологи, виховання, особливо сильна природна складова. Якщо мати її недооцінює, вона може прогати найсприятливіший «час виховання», що згодом ніяк не надолужити, скільки зусиль не прикладай.

Я хочу переконати жінок бути більш відповідальними у вихованні дітей. А починається ця відповідальність з усвідомлення природного зв'язку між матір'ю та дитиною.

Набагато краще, якщо дитина слухає справжнє серце матері, а не імітацію серцебиття у записі.

Груді матері – найкращий підручник для немовляти

Останнім часом молоді мами особливо стурбовані питанням, як краще годувати дитину – грудьми чи з пляшечки. Я не вчений-дієтолог, тому не можу відповісти на це питання з наукового погляду. Але коли я дізнався, що деякі жінки ви-

бирають штучне вигодовування заради збереження краси грудей, я був трохи спантеличений.

Коли малюк чіпає материнські груди, смочче їх, чує биття серця матері, розглядає її обличчя, він росте здоровим душевно та фізично. У цьому – справжній зв'язок матері та дитини. Між соскою з молоком та материнськими грудьми величезна різниця з погляду впливу на розвиток мозку дитини.

В одному пологовому будинку в Америці провели такий експеримент. Новонароджених немовлят поділили на дві групи. Дітей із першої групи помістили у загальну кімнату для новонароджених. Дітей з другої групи поклали спати поряд з мамами, і як тільки вони починали просити груди, відразу ж її отримували. Через два роки та через п'ять років досліджували промову цих дітей. Мовні здібності дітей із другої групи значно перевищували здібності дітей із першої групи.

Багато хто думає, що коли дитина підросте і піде в дитячий садок, можна буде зайнятися розвитком його розумових здібностей. Але момент, коли розвиток лише починається, критично важливий. Якщо мати в цей період не діятиме усвідомлено, то пізніше дитина не набуде здібностей, на які вона розраховує. Для розвитку здібностей дитини в цей період достатньо того, що мати годує її грудьми та тримає на руках. Для новонародженої дитини груди матері – найкращий та незамінний підручник.

За словами дієтологів, діти, які вирости на грудному молоці, мають кращий імунітет, ніж ті, яких годували штучною сумішшю. За словами педіатрів, діти, які вирости на штучному вигодовуванні, легко застуджуються та часто хворіють. Я не втручатимуся в прагнення жінок зберегти свою красу. Але вони повинні розуміти, що дитина росте здоровою, якщо мати знаходиться поруч із нею і годує грудьми.